

NODOKĻI

NODOKĻI

Lielākas pilnvaras PVN krāpnieku «izolēšanai»

Pievienotās vērtības nodokļa krāpnieku noņemšanai no trases grib piešķirt nodokļu administrācijai papildu tiesības noteiktos gadījumos

Attiecīgs grozījumu projekts Pievienotās vērtības nodokļa likumā ir sagatavots, bet tas vēl nav nonācis parlamentā. «Tie nav jauni punkti, par tiem ir diskutēts jau ilgāku laiku dažādās auditorijās,» tā *Dienas Biznesa* un *BDO Law* un *BDO* konferences *Nodokļi 2019. Globāli izaicinājumi un iespējas lokālam uzņēmējam* skaidroja Finanšu ministrijas valsts sekretāres vietnieks Ilmārs Šņucins. Viņš norāda, ka sagatavotās izmaiņas dod papildu tiesības nodokļu administrācijai saistībā ar PVN maksātāju izslēgšanu no šī nodokļa maksātāju reģistra tajās zonās, kur veidojas PVN karuseļi un fēniksi.

Problēmas sakne

«Par šiem grozījumu priekšlikumiem patiešām ir runāts jau ilgāku laiku dažādās auditorijās, arī Valsts ieņēmumu dienesta Konsultatīvās padomes sēdē, un problēmas sakne – Latvijā netiek kontrolēts, kas ienāk uzņēmējdarbībā,» piedāvātās izmaiņas vērtē nodokļu eksperte un AS *CBB Konsultāciju birojs* valdes locekle Lienīte Caune. Viņa atzīst, ka tā ir liela problēma.

Dienas Biznesa sadarbībā ar *BDO Law* un *BDO* rīkotās konferences *Nodokļi 2019. Globāli izaicinājumi un iespējas lokālam uzņēmējam* diskusijā Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektors pienākumu izpildītāja Dace Pelēkā atgādināja, ka, iesniedzot jauna uzņēmuma reģistrācijas pieteikumu, netiek vērtēta dibinātāju iepriekšējā vēsture, vai ir bijuši jau citi uzņēmumi, kas ar tiem ir noticis, kāda ir šo bijušo uzņēmumu nodokļu vēsture - tie ir apkrauti ar nodokļu parādiem vai nav, tā vietā ir ātra reģistrācija. «Tādējādi nākamais, kam ar šiem ātri reģistrētajiem jāsāk strādāt, ir VID, un tad sākas sūdzības – nevaru tik ātri iegūt PVN reģistrāciju kā Igaunijā. Protams, ka nevarēs, jo VID spiests paskatīties gan uz reģistrētā uzņēmuma dibinātājiem, gan arī ieceltajām amatpersonām un saprast, vai dot tam prasīto PVN maksātāja numuru vai tomēr ne. Budžeta interešu aizsardzība. Vai tiešām svarīgākais ir reģistrācijas ātrums? It īpaši situācijā, ja komercdarbības vidē tiek ielaists uzņēmums, kura dalībnieki un (vai) amatpersonas tur nav īsti pelnījušas būt,» atbild D. Pelēkā

Cīņa vienatnē

L. Caune neuzskata par pareizu valsts attieksmi - par visu atbild tikai un vienīgi Valsts ieņēmumu dienests. «Ja valsts vēlas augstāku vietu *Doing business* reitingā, tad svarīga ir jaunu uzņēmumu

INFORMĀCIJAI Iespējamās izmaiņas

- 1) noteikt Valsts ieņēmumu dienesta tiesības izslēgt reģistrētu PVN maksātāju no PVN maksātāju reģistra: ja tas iepriekšējos vismaz sešus kalendāra mēnešus PVN deklarācijā nav uzrādījis ar PVN apliekamus darījumus vai darījumus, lai īstenotu priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības; ja reģistrēts PVN maksātājs iepriekšējos vismaz sešus kalendāra mēnešus PVN deklarācijā nav uzrādījis ar PVN apliekamus darījumus un veic visu amatpersonu maiņu; ja reģistrēts PVN maksātājs veic visu amatpersonu maiņu uz citu valstu personām;
- 2) noteikt stingrākus kritērijus īpašā PVN režīma preču importa darījumos atļaujas iegūšanai;
- 3) atteikties no PVN deklarācijas par taksācijas gadu iesniegšanas ar 2020.gada 1.janvāri;
- 4) paredzēt atbildību, ja reģistrēts PVN maksātājs nesniedz Valsts ieņēmumu dienestam nodokļu administrācijas kontrolei (novērošanai) nepieciešamo informāciju par darījuma norises vietu un laiku.

AVOTS: FINANŠU MINISTRIJA

zibenīga reģistrācija. Bet tādējādi vienlaikus tiek radīta situācija, kad biznesā, bet tikai citā *kultūrē*, atgriežas cilvēki, kuri nevis neveiksmīgas uzņēmējdarbības vai darījumu partneru negodprātīgas rīcības dēļ zaudējuši savu uzņēmumu, bet gan apzinātas valsts *uzmešanas* rezultātā - nesamaksājot nodokļus. Un šādu piemēru nebūt nav maz, bet vienatnē pat varenais Valsts ieņēmumu dienests nespēj šos blēžus turēt šāviena attālumā no uzņēmējdarbības,» skaidro L. Caune. Viņaprāt, šie piedāvātie grozījumi ir vērtējami kā papildu instrumenti, lai blēžus maksimāli ātri izolētu no PVN maksātāju skaita, tādējādi samazinot godīgo uzņēmumu risku iesaistīties kādos darījumos ar šādām kompānijām un vienlaikus sargātu valsts maksātājus. «Valdībai un Saeimai ir jāveic attiecīgi grozījumi un būtībā jānosaka kritēriji, kādi cilvēki varētu reģistrēt jaunus uzņēmumus, kādi cilvēki var būt šo uzņēmumu amatpersonas, jo citādi nemitīgi kā uz burvju mājienu rodas uzņēmumi, kuru īpašnieki, maigi izsakoties, ir cilvēki, kuri ne uz ko tādu paši nav spējīgi, vai arī uzņēmuma kapitāldaļas tiek pārdotas pašmāju investoriem, kas dzīvo *interesantās* ēkās, vai arī tādiem *ārvalstu* interesentiem, kuru atrašana sagādā grūtības un nav pat pārliecības par to eksistenci,» ierosina L. Caune.

Svarīgās robežas

Nodokļu eksperte cer, ka nodokļu administrācija jauno instrumentu – izslēgšanu no PVN maksātāju reģistra –

izmantos pret blēžiem, nevis pret tiem, kuru iecerētie biznesa plāni kaut kādu atļauju dēļ kavējas, vai arī ir notikusi reāla uzņēmuma kapitāldaļu pārdošana un jaunie īpašnieki patiešām valdē iecēlušī ārzemniekus. «Tas, ka varētu būt stingrāki kritēriji preču importa darījumos, arī netraucēs tiem, kas strādā godīgi, taču vienlaikus ir un būs jautājumi par *skrūvju pievilksanas* apjomu tā, lai tas šo jomu padarītu par nepieejamu normāliem uzņēmējiem – nepārvērst par izredzēto kastu,» analizē L. Caune. Viņaprāt, svarīgākais būs jauno normu piemērošana.

Uzmanīgi ar uguni

ZAB *Sorainen* partneris Jānis Taukačs norāda, ka piedāvātajiem risinājumiem ir divas puses. «Tās ir tendences, kuras atbilst tam, kas tiek darīts citās valstīs, vienlaikus ir un būs jautājumi par šo normu atbilstību ES normatīviem,» tā J. Taukačs. Proti, citas ES dalībvalstis lielu uzvaru liek tieši uz PVN maksātāju reģistrāciju kā separēšanas mehānismu. «Kritērijs par sešiem mēnešiem ir pretrunā ES tiesību normām, jo nevarēs atteikt priekšnodokļa atskaitīšanu, nemaz nerunājot par izslēgšanu no PVN maksātāju reģistra,» uz risku norāda ZAB *Sorainen* partneris Jānis Taukačs. Viņš uzskata, ka lielu projektu, piemēram, būvniecībā, īstenošanai bieži vien seši mēneši ir īss termiņš. «Ir ES tiesu lietas, kuras saka: var tagad atskaitīt priekšnodokli, ja nākotnē (nenosakot - kad) ir pierādāms nodoms darījumu īstenošanā,» skaidro J. Taukačs. Viņš atzīst, ka svarīgākais būs šī uzņēmuma novērtējums par iecerētās darbības veikšanu.

Māris Ķirsons

Papildu instrumentu piešķiršana nodokļu administrācijai «divainīšu» izolēšanai - pašreizējais apstākļos cita risinājuma nav. Bet nav arī pareizi, ja valsts ļauj uzņēmējdarbībā ienākt jebkuram bez nekādas kontroles, un ar sekām jācinās nodokļu administrācijai,

LIENĪTE CAUNE,
AS CBB KONSULTĀCIJU
BIROJS VALDES LOCEKLE.

UIN atlaidi var arī nesaņemt

Pērn veiktie grozījumi Uzņēmumu pienākuma nodokļa (UIN) likumā neļaus zāļu ražotājam *Olainfarm* saņemt piešķirto UIN atlaidi 4,6 miljonu eiro vērtībā, sacīja uzņēmuma pārstāve Agnese Mercalova. Pērn noslēdzās piecu gadu garumā īstenots projekts *Jaunu produktu ieviešana ražošanā un AS Olainfarm eksportspējas palielināšana*, kurā kopumā veikti ieguldījumi 24,7 miljonu eiro apmērā, pretendējot uz valsts atbalstu 4,6 miljonu eiro apmērā, kas tiktu saņemti, piešķirot *Olainfarm* UIN atlaidi. Pērn veiktās izmaiņas likumā gan uzņēmumam nodokļu atlaides saņemšanu padara sarežģītu vai pat praktiski neiespējamu. Saskaņā ar likumu nodokļa maksātājs, kura investīciju projektu apstiprinājis Ministru kabinets, var saņemt UIN atlaidi, taksācijas periodā samazinot UIN par aprēķinātajām dividendēm. Tikmēr likumā arī noteikts, ka uzņēmums var neieklāut ar UIN apliekamajā bāzē dividendes, kas tiek aprēķinātas, sadalot peļņu, un, izmantojot šo principu, pirms peļņas sadales atlikušo nesadalīto peļņu turpmāk samazina par aprēķinātajām dividendēm, bet zaudējumiem piemēro metodi «pirmais iekšā - pirmais ārā» (FIFO). Tas nozīmē - kamēr uzņēmumam ir uzkrātā peļņa, tam UIN netiek piemērots, kā rezultātā nav iespējams izmantot nodokļa atlaidi. Arī uzņēmuma pārstāve skaidroja - tas nozīmē, ka investīciju projekta atlaidi iespējams saņemt tikai tad, kad izmaksāta visa uzkrātā peļņa, kas *Olainfarm* gadījumā esot apmēram 70 miljoni eiro. Uzņēmuma gadījumā šādu summu būtu iespējams izmantot tikai 20 gadu laikā, piebilda Mercalova. *Olainfarm* Finanšu ministrijai (FM) piedāvājis dažādus risinājumus, tostarp atlaidi novirzīt citiem nodokļiem. *Olainfarm* un *Latvijas finieris* šo problēmu aktualizēja jau laikā, kad tika plānots ieviest attiecīgās izmaiņas UIN likumā. *Olainfarm*, iespējams, ir vienīgais uzņēmums, kas nonāks šādā situācijā, kad atlaide tiks piešķirta, tomēr *Olainfarm* uzskata, ka tas nemazina šādas atlaides nozīmību uzņēmumam. Patlaban noslēgusies VID pārbaude, turklāt viss liecina, ka projekts īstenots sekmīgi un uzņēmums atlaidi saņems. Mercalova sacīja, ka līdz šim notikušas sarunas gan ar Ekonomikas ministrijas, gan FM pārstāvjiem, tomēr bez rezultātiem. *Olainfarm* norādīts, ka viena uzņēmuma dēļ likumu vaļā nevērsot. «Šobrīd ir atvērta diskusija ar FM, jo uzskatām, ka valsts, mums liedzot UIN atlaidi, ir radījusi nevienlīdzīgu apstākļus, kā arī pērn pieņemtās izmaiņas likumā ir pretrunā ar iepriekšējo politiku,» sacīja uzņēmuma pārstāve. **LETA**

IZSLUDINA KONKURSU:

• Gruntsūdeņu attīrīšana.

Konkursa materiālus var saņemt 3 (trīs) darba dienu laikā pēc šīs publikācijas, pieprasījumus sūtīt uz e- pastu: konkursi@ventbunkers.lv vai mājas lapā www.ventbunkers.lv.